

Спеціалізованій вченій раді
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»
Д 61.051.07
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 26

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук Гебеша Сергія
Антонійовича на дисертацію Лисаковського Романа Володимировича
«Адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з
іншими правоохоронними органами», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право
і процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Для формування демократичної правової держави важливим вектором повинно стати створення такої правоохоронної системи, яка буде здатна запобігати, припиняти і якісно розслідувати злочини, в тому числі вчинені і високопосадовцями.

Актуальність створення нових правоохоронних органів в Україні, вирішення проблем щодо їх організації та діяльності пов'язана із потребою в реформуванні правоохоронної системи нашої країни на сучасному етапі розвитку. Слід зазначити, що низка негативних тенденцій в правовій сфері України складають загрозу для швидкої та повноцінної інтеграції до співтовариства європейських країн. До таких явищ можна віднести корупцію та правовий нігілізм, що є актуальними для кола найвищих державних службовців, осіб, які мають доступ до державної таємниці, суддів.

Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом, діяльність якого спрямовується на запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами,

які займають особливо відповідальне становище, суддями та працівниками правоохоронних органів, військовослужбовцями, в межах реалізації своїх законодавчо визначених повноважень. З огляду на те, що повноцінне функціонування Державного бюро розслідувань передбачає необхідність співпраці з іншими правоохоронними органами, важливим є дослідження форм, способів, напрямів та правової регламентації процесу такої взаємодії.

У сукупності вищенаведені фактори підкреслюють актуальність та важливість досліджуваної тематики дисертаційної роботи Р.В. Лисаковського в сучасних умовах.

Щодо ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, то варто відмітити наступне. Комплексне використання загальнонаукових та спеціальнонаукових методів пізнання забезпечило достовірність результатів дослідження, а також досягнення поставленої мети – визначення адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, формування напрямів вдосконалення її нормативних основ та практики здійснення на основі аналізу теоретико-правових засад, чинного законодавства України та зарубіжного досвіду.

Для досягнення вказаної мети в дисертаційній роботі поставлено й послідовно вирішено у ході наукового дослідження окремі завдання, логічне вирішення яких на основі підходу «від загального до конкретного» гарантує досягнення мети дослідження. Так, автор у першу чергу розкриває поняття та зміст адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, а також аналізує генезу адміністративно-правового забезпечення співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами. Поглиблює зміст сформованого категоріально-понятійного апарату застосування прийомів систематизації, що дозволило

досліднику виділити адміністративно-правове регулювання, функції та повноваження, принципи організації, діяльності та взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами.

За допомогою порівняльно-правового методу автору вдалося здійснити компаративний аналіз діяльності правоохоронних органів із функціями, аналогічними Державному бюро розслідувань у Сполучених Штатах Америки, Сполученому Королівстві Великої Британії і Північної Ірландії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Австрії, Литві, Норвегії, виокремити особливості їх функціонування, а також виявити проблеми та розробити конкретні пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Державного бюро розслідувань.

Результати дисертаційного дослідження Р.В. Лисаковського є науково обґрунтованими і послідовно розкритими, що відображено в загальній структурі роботи, яка складається з анотації державною та англійською мовами, списку публікацій здобувача за темою дисертації, вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження.

Достовірність та наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження. Наукові результати дослідження, висновки і сформульовані автором рекомендації засновані на достатньо глибокому критичному аналізі вітчизняних та зарубіжних джерел.

У дисертаційній роботі Р.В. Лисаковського висунуто і обґрунтовано низку наукових ідей та теоретично-практичних конструкцій, сукупність і достатній рівень розробки яких дозволяють кваліфікувати цю працю як завершене наукове самостійне дослідження.

Наукова новизна полягає у тому, що дисертація є одним із перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-правових аспектів співпраці

Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами. У результаті проведеного дослідження зроблено ряд концептуальних висновків, обґрунтовано низку нових наукових положень, які можуть бути використані для оптимізації сучасної концепції співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами.

Положення наукової новизни сформульовані достатньо чітко, мають наукову і практичну значимість. Найбільш вагомими доцільно відзначити такі:

- сформовано теоретико-правову візію адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами як комплексної системи, яка: встановлює нормативно-правову базу взаємодії правоохоронних органів у протидії кримінальним правопорушенням, віднесеним до підслідності Державного бюро розслідувань; спрямована на систематичну співпрацю Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, узгоджується з їхньою метою і завданнями, ґрунтується на принципах спільної діяльності; об'єднує специфічні сили і засоби, джерела інформації визначених правоохоронних органів для досягнення спільної мети співпраці;

- розроблено та обґрунтовано авторські пропозиції до законодавства України, що стосуються вирішення проблемних питань функціонування Державного бюро розслідувань та його співпраці з іншими правоохоронними органами, зокрема: внести зміни до частини 3 статті 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», розробити Рекомендації щодо запобігання виникненню реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності працівників Державного бюро розслідувань, розробити міжвідомчу Інструкцію про взаємодію Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами у протидії злочинності, розробити і затвердити Методику розслідування кримінальних правопорушень, підслідних Державному бюро розслідувань, а також запропонована структура вказаних документів.

У розділі I «Теоретико-методологічні та історіографічні засади дослідження співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами» автором з'ясовано зміст адміністративно-правових аспектів забезпечення співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами та вірно визначено адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами як сукупність питань, що стосуються нормативно закріплених положень адміністративного права у сфері взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до їхньої компетенції (с. 45 дисертації).

Цікавою та переконливою є представлена у роботі аргументація щодо історико-правової періодизації усіх спроб, що стосуються створення і забезпечення функціонування Державного бюро розслідувань в сучасній Україні, що пов'язана в основному із прийняттям відповідного правового регулювання:

- перший період (1996 – 2011 роки) – закладені перші основи створення окремого органу, який мав би здійснювати функцію досудового розслідування та базис для реформування правоохоронних органів; визначені умови, що сприяють зростанню злочинності, зокрема, і злочинів, вчинених високопосадовцями; разом з тим, свого повноцінного практичного втілення Державне бюро розслідувань так і не отримало через хаотичність і різновекторність дій, відсутність чіткої стратегії створення даного органу;

- другий період (2012 – 2015 роки) – закріплено найвагоміші нормативні положення, що створюють реальні умови для початку функціонування Державного бюро розслідувань, зокрема, передбачено статус ДБР як центрального органу виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність, підслідність, правові основи діяльності, соціальний, правовий захист та відповідальність працівників ДБР, взаємодія з іншими державними органами, особливості демократичного цивільного контролю за діяльністю ДБР;

- третій період (2016 рік – дотепер) – характеризується зміною статусу ДБР на державний правоохоронний орган і вихід із системи центральних органів виконавчої влади, активним здійсненням Державним бюро розслідувань своїх функцій та місії, вдосконаленням адміністративно-правового забезпечення діяльності ДБР та взаємодії з іншими органами, а також усуненням суперечностей у законодавстві (с. 62 дисертації).

У розділі 2 «Правове забезпечення взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами» ґрунтовно проаналізовано функції та повноваження Державного бюро розслідувань, розкрито адміністративно-правове регулювання співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, а також виокремлено принципи організації та діяльності Державного бюро розслідувань як суб'єкта взаємодії з іншими правоохоронними органами. Варто підтримати позицію дисертанта щодо необхідності внесення змін до частини 3 статті 5 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», доповнивши перелік державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю Державним бюро розслідувань (с. 81 дисертації).

Практично корисними є пропозиції автора, що стосуються розроблення Рекомендацій щодо запобігання виникненню реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності працівників Державного бюро розслідувань, які б структурно містили:

- поняття та перелік випадків наявності потенційного або реального конфлікту інтересів, способи їх вирішення;

- порядок виявлення працівником Державного бюро розслідувань наявності у нього потенційного або реального конфлікту інтересів при виконанні службових (посадових) повноважень;

- порядок дій працівника Державного бюро розслідувань, яким встановлено наявність потенційного або реального конфлікту інтересів;

- порядок дій керівника працівника Державного бюро розслідувань щодо запобігання та врегулювання потенційного або реального конфлікту інтересів, який виник у працівника;

- відповідальність за порушення порядку запобігання і врегулювання потенційного або реального конфлікту інтересів (с. 126 дисертації).

Заслужують на увагу запропоновані зміни до законодавства України, що сприятимуть ефективнішому розслідуванню кримінальних правопорушень, вчинених високопосадовцями, працівниками правоохоронних органів, суддями, військовослужбовцями, зокрема, щодо розроблення і затвердження Методики розслідування кримінальних правопорушень, підслідних Державному бюро розслідувань, яка структурно б включала наступні розділи:

- аналіз обставин та способів вчинення кримінальних правопорушень, підслідних Державному бюро розслідувань;

- специфіку слідової картини кримінальних правопорушень, підслідних Державному бюро розслідувань;

- характеристику особи правопорушника;

- рекомендовані дії правового, організаційного й тактичного характеру щодо розслідування кримінальних правопорушень, підслідних Державному бюро розслідувань (с. 147 дисертації).

У розділі 3 «Шляхи вдосконалення співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами» важливим з теоретичної та практичної точок зору є аналіз питань, що стосуються зарубіжного досвіду організації правоохоронних органів у контексті діяльності Державного бюро розслідувань, а також формування пропозицій щодо напрямів оптимізації адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Державного бюро розслідувань.

На підставі вищенаведеного, а також інших положень, що містяться у дисертації і відзначаються науковою новизною, вважаю, що дисертаційна робота

Р. В. Лисаковського характеризуються достатньо високим рівнем наукової новизни.

Практична цінність отриманих результатів. Сформульовані в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у різних напрямках діяльності. Так, у науково-дослідній діяльності – для подальшого вивчення та наукового аналізу адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами. У правотворчості – для удосконалення законодавчих та інших нормативних актів щодо протидії злочинності та діяльності у цій сфері Державного бюро розслідувань. У практичній діяльності Державного бюро розслідувань з реалізації його повноважень. У навчальному процесі закладів вищої освіти - під час проведення лекційних та практичних занять з дисциплін: «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Судові та правоохоронні органи України», «Кримінальний процес».

Повнота викладу положень дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення, висновки та пропозиції, сформульовані в дисертації, достатньо повно відображені в авторефераті та 8 наукових статтях, з яких 3 опубліковано у фахових виданнях України, одна – у фаховому виданні іншої держави, та 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Автореферат дисертації відповідає її змісту, відображає основні результати роботи, а також оформлений відповідно до вимог, встановлених у законодавстві.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Надаючи загальну позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, варто вказати на окремі недоліки та дискусійні положення, що містяться в тексті роботи.

1. У підрозділі 1.3. дисертації наводяться статистичні дані щодо діяльності Державного бюро розслідувань протягом 2022 року з урахуванням

результатів виконання завдань, які покладено на даний правоохоронний орган, відповідно до запиту громадянського суспільства (с. 57 дисертації). Відтак, доцільно було б навести дані, що стосуються ефективності співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами.

2. Характеризуючи функції та повноваження Державного бюро розслідувань, автор зазначає, що спеціальне законодавство у сфері діяльності Державного бюро розслідувань не містить чіткого переліку чи поділу повноважень на права та обов'язки працівників даного правоохоронного органу. Разом з тим, спеціальний закон виокремлює повноваження Директора Державного бюро розслідувань (стаття 12, частина 2 статті 23), Директора територіального управління Державного бюро розслідувань (стаття 13), Керівника підрозділу центрального апарату Державного бюро розслідувань (стаття 13). Окремо у частині 2, 3 статті 24 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» встановлено обов'язки підрозділу внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань (с. 73 дисертації). Враховуючи зазначене, доцільно було б запропонувати альтернативне бачення законодавчого закріплення прав та обов'язків працівників даного правоохоронного органу.

3. У дисертації проаналізовано адміністративно-правове регулювання співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами (підрозділ 2.2.). Позитивно оцінюючи наявність у Стратегічній програмі діяльності Державного бюро розслідувань на 2022-2026 роки напрямів співпраці з державними інституціями, автор зауважує, що даний документ прийнятий на 5 років, а тому вважає, що положенням взаємодії варто було приділити більш деталізовану увагу шляхом опису конкретних заходів спільної діяльності із кожним правоохоронним органом, а не лише, констатуючи необхідність розвитку співпраці. З огляду на це, на мою думку, необхідно було повніше розкрити зміст таких заходів.

4. Проаналізувавши адміністративно-правове регулювання міжнародного

співробітництва Державного бюро розслідувань, автор зауважує, що важливим вектором співробітництва Державного бюро розслідувань з правоохоронними органами іноземних держав є співпраця на основі двосторонніх угод для вирішення пріоритетних завдань у сфері протидії високопосадовій злочинності (с. 173 дисертації). Встановлено наявність двосторонньої співпраці Державного бюро розслідувань з правоохоронними органами Чеської Республіки, Румунії та Фінляндії. Вважаю, що більш детальна характеристика переліку держав, з якими варто було б укласти Державному бюро розслідувань договори про співпрацю, сприяла б комплекснішому баченню напрямів вдосконалення взаємодії Державного бюро розслідувань з правоохоронними органами іноземних держав.

5. З метою оптимізації адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Державного бюро розслідувань автор пропонує реалізувати наступні напрями: 1) розвивати та поглиблювати співпрацю з іншими країнами, що мають подібні органи розслідування, шляхом укладення двосторонніх договорів; 2) розвивати мережу дипломатичних зв'язків, щоб у разі потреби ефективно та оперативно звертатися до правоохоронних органів інших країн з проханням про допомогу у розслідуванні злочинів; 3) забезпечувати підвищення кваліфікації співробітників Державного бюро розслідувань, зокрема у галузі міжнародного співробітництва; 4) розвивати співпрацю з міжнародними організаціями у сфері протидії злочинності з метою поглиблення знань про міжнародні стандарти та специфіку розслідування окремих злочинів; 5) використовувати сучасні технології для покращення міжнародного співробітництва (с. 177 дисертації). На моє переконання, варто було б більш системно розкрити важливість здійснення кожного із цих напрямів у контексті співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами.

Висновок. Наведені зауваження носять характер побажань і не впливають на позитивну оцінку дослідження. Отже, за актуальністю, ступенем наукової

новизни, обґрунтованістю і достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням дисертація Лисаковського Романа Володимировича «Адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами» відповідає вимогам, які встановлені у пункті 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, і які висуваються до кандидатських дисертацій.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Лисаковського Романа Володимировича «Адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права. Автор дисертації на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
суддя Закарпатського окружного
адміністративного суду

к. ю.н. Сергій Антонійович Гебеш

Державне завізюв
Кагарницького району
М. Девшин